

sele löömise tagajärjel töötute arv aasta viimasel pool
lel 1 320 000-lt 300 000-le. Saksas ja Prantsusmaal
kurdeti vajaliste töökäte puuduse üle. Erakorraliselt
suureks kujunes kullavedu Põhja-Ameerika Ühend-
riikidesse, mis teostus selleks, et katta sealt tehta-
vaid ostusid. Kui 1934. a. maailma monetaarsest kul-
last oli USA-s 30%, siis tõusis see 1939. a. juba
60%-le. Et liitriikide sõjatööstus ei suutnud küllal-
dase nobedusega täita tellimisi, seetõttu anti neist
osa USA ja Kanada vabrikutele, mille tulemusel
Uues Maailmaski hakkas paranema konjunktuur.

Septembris alanud sõda ei suutnud aga siiski veel
täie karmusega mõjutada 1939. aasta majanduselu.
Kõigepealt küll põhjusel, et neli kuud selleks oli
väga lühike aeg. Pealegi oli nii sõdivail riikidel kui
erapooletuilgi maadel küllaldaselt määralt toorainete
ning teiste vajaliste kaupade tagavarasid. Kuna
edasi varsti pärast sõja puhkemist tähtsamate tarbi-
miskaupade ja toorainete müük ratsioneeriti, seati
sisse kaardisüsteem, laiendati riiklikku kontrolli ning
reguleerimist eramajanduse sektorile, siis niisuguste
korralduste tõttu süvenes kavamajandus. Ja selles
plaanimajanduse raamistikus suudetigi pidurdada
järske hindade tõuse, vältida spekulatsiooni hoovõt-
mine ning kindlustada tootmisaparaadile edasitööta-
mine. Sellele teele ei asunud üksnes sõdapidavad
pooled, vaid samasuunalisele majanduspoliitika teos-
tamisele siirdus ka erapooletuid riike.

Et praegune suur heitlus tänapäeva Euroopa vä-
gevate vahel on kujunenud esijoones majandussõjaks,
seejuures aga lõplikud rinded ja vaenuväljad otsus-
tavate lahingute löömiseks relvadega alles selgumata,